

Nr 179

Av fru **Svenson** och herr **Larsson, Sigfrid**, om inrättande av en förste byråinspektörstjänst å lantbruksstyrelsens undervisningsbyrå.

Yrkesutbildning inom lantbruk och lantushåll lämnas vid landets 51 lantmannaskolor, 5 lantbruksskolor, 4 jordbruksskolor och 39 lantushållsskolor. Av jordbruksskolorna har två stycken särskild lantushållsskoleavdelning. Skolorna står under överinseende av lantbruksstyrelsen.

Inom lantbruksstyrelsens undervisningsbyrå, som handlägger ärenden rörande lantbruksundervisningen och därför upprättade anstalter, finnes under byråchefen en tjänst som förste byråinspektör i lönegrad Ca 29. Förutom dessa tjänstemän, som har agronomisk utbildning och sålunda besitter sakkunskap i fråga om yrkesutbildningen inom jordbruk, finnes å byrån en inspektristjänst, som är förenad med ett arvode å 2 400 kronor. Denna tjänst är att betrakta som en bisyssla.

Inspektionen av lantushållsskolorna, som för närvarande är den väsentliga arbetsuppgiften för inspektrisen, är endast en mindre del av de inom lantbruksstyrelsen förekommande frågor rörande lantushållsskolorna, som kräver handläggning av speciell sakkunskap på det husliga området. Sådan sakkunskap erfordras i hög grad för undervisningens planläggning, utformning och organisation. I en tid, då den tekniska utvecklingen är snabb och då stora förändringar sker i hushållens utrustning, i familjernas levnadssätt och i själva samhällets struktur, är det av utomordentlig vikt att undervisningen vid skolorna kan anpassas efter de nya kraven. Endast om så sker kan skolorna lyckas i sin betydelsefulla uppgift att ge en tidsenlig och till elevernas kommande arbetsuppgifter anpassad grundutbildning och vidareutbildning. Även för andra än här nämnda arbetsuppgifter behövs kvalificerad sakkunskap. Såsom exempel kan nämnas frågor om skollokalernas utformning och inredning — särskilt betydelsefulla med hänsyn till att det här huvudsakligen är fråga om praktisk undervisning — samt fortbildningskurser för lärarinnor.

Även för handläggning inom lantbruksstyrelsen av ärenden rörande hemkonsulenternas verksamhet behövs sakkunskap på detta speciella område. Väsentliga frågor är bl.a. uppläggning och utformning av hemkonsulenternas kursverksamhet liksom planering av gemensamhetsanordningar på lands-

bygden. Informationsverksamheten måste därvid kontinuerligt anpassas efter utvecklingen på området. Nya varor, maskiner och andra tekniska hjälpmedel kommer ständigt ut på marknaden, och en av hemkonsulenternas betydelsefullaste uppgifter är att lämna objektiva anvisningar och upplysningar och därigenom förhindra ofördelaktiga inköp och kapitalplaceringar. Erfarenheten har visat att, om denna verksamhet skall fungera tillfredsställande, någon erfordras, som planerar och samordnar, som håller en nära och omedelbar kontakt med forskningsinstitutioner och som ombesörjer att tillräckliga upplysningar snabbt tillställs hemkonsulenterna.

Staten bidrar årligen med betydande belopp till lantbrukshållsskolornas och hemkonsulenternas verksamhet. Under sådana förhållanden torde det vara ett väsentligt statsintresse att det centrala organet, lantbruksstyrelsen, utrustas med sådan sakkunskap, att verksamheten på ifrågavarande område kan bedrivas rationellt.

Redan 1936 års lantbruksundervisningskommitté föreslog — liksom senare även 1947 års centrala lantbrukskommitté — med en ingående motivering inrättande av en ny byråinspektörsbefattning å lantbruksstyrelsens undervisningsbyrå. Med anledning härav gjorde 1939 års riksdag följande uttalande (jordbruksutskottets utl. nr 51):

Vad angår det av kommittén framförda förslaget om inrättande av en byråinspektörsbefattning, avsedd att ersätta den nuvarande arvodesbefattningen såsom inspektör för lantbrukshållsundervisningen, anser utskottet, att någon erfarenhet bör vinnas rörande den nya organisationens verkningar, innan slutlig ståndpunkt tages till detta förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan och framlägger de förslag som finnas erforderliga.

Lantbruksstyrelsen har i sina anslagsäskanden sedan flera år framfört förslag om inrättande av en tjänst såsom förste byråinspektör i lönegrad Ce 29 å undervisningsbyrån. I anslagsäskandena för budgetåret 1952/53 anförde styrelsen bl.a.:

Befattningen såsom inspektris för lantbrukshållningen är förenad med ett arvode å 2 400 kronor. Den är att betrakta såsom en bisyssla. Ärendena rörande lantbrukshållningen ha emellertid numera nått en sådan omfattning, att de bereda full sysselsättning åt en heltidsanställd tjänsteman. Lantbruksstyrelsen anser det därför icke längre böra anstå med att inrätta en heltidstjänst för ändamålet. Därigenom skulle även befattningshavarna å undervisningsbyrån vinna en betydande lättnad i arbetsbördan. Styrelsen föreslår att ifrågavarande tjänsteman skall handlägga ärenden rörande lantbrukshållsskolorna, hemkonsulentverksamheten och övrig undervisnings- och upplysningsverksamhet angående kvinnornas arbetsområden på landsbygden ävensom inspektera lantbrukshållsskolornas undervisning m.m. samt hemkonsulenternas kursverksamhet. Arbetsuppgifterna skulle alltså bli fullt likvärdiga med dem, som avsetts skola handläggas av förenämnde byråinspektör. Med hänsyn härtill anser styrelsen att även den nu föreslagna tjänsten

bör benämnas byråinspektör och liksom nyss berörda byråinspektörstjänst placeras i 29 lönegraden. Den bör dock tills vidare endast vara extra ordinarie.

I sina senaste anslagsäskanden framhåller lantbruksstyrelsen att undervisningsbyråns arbetsbörda vuxit väsentligt sedan styrelsen år 1952 framlade sitt förslag till omorganisation av byrån, i vilket förslag inrättandet av förste byråinspektörstjänsten ingick som en del. Det är därför nu än mer angeläget än vid nämnda tidpunkt, att byrån tillföres en arbetskraft, som kan helt ägna sig åt byråns arbete.

Då frågan om inrättande av ovannämnda förste byråinspektörstjänst icke längre synes böra anstå, får vi med stöd av vad ovan anförts hemställa,

att riksdagen måtte besluta att en tjänst såsom förste byråinspektör i lönegrad Ce 29 inrättas å lantbruksstyrelsens undervisningsbyrå.

Stockholm den 26 januari 1955

Gärda Svenson

Sigfrid Larsson
